

Bakgrunn for vedtak

Uttak av grunnvann ved Øvre Saltdal Vannverk til kommunal vannforsyning

Saltdal kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Saltdal kommune
Referanse	201303723-18
Dato	02.09.2016
Notatnummer	KI-notat 25/2016
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Ellen Lian Halten

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	3
NVEs vurdering	4
NVEs konklusjon	6
Forholdet til annet lovverk	6
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	7
Øvrige forhold	7
Vedlegg	7

Sammendrag

Søknaden gjelder uttak av grunnvann fra en akvifer i løsmasser, for å forsyne Øvre Saltdal vannverk med råvann. Saltdal kommune søker om å ta ut inntil 9 l/s (790 m³/døgn) fra to brønner.

Prøvepumping viser at grunnvannsmagasinet har kapasitet til dette. De synlige inngrepene består av to produksjonsbrønner og to peilebrønner. Virkningene på overflaten og elvene Russåga og Saltdalselva vil være minimale. Saltdalsvassdraget er vernet i Verneplan for vassdrag IV. NVE mener at uttaket av grunnvann ikke vil påvirke verneverdiene til vassdraget.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE mener også at kravet i vannressursloven § 35-5 om nye anlegg i vernede vassdrag er oppfylt fordi hensynet til verneverdiene ikke taler imot tiltaket. NVE gir Saltdal kommune tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av grunnvann i løsmasseavsetning med inntil 9 l/s, til å forsyne Øvre Saltdal vannverk med råvann. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Saltdal kommune, datert 18.3.2016:

«Saltdal kommune ønsker å etablere uttak av opp til 9 l/s grunnvann fra Russånes i Saltdal kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelse:

Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til uttak av grunnvann.

- *Uttak av opp til 9 l/s grunnvann til forbruksvann for befolkningen i øvre (søndre) del av Saltdal kommune, fra område Røklund og sørover.*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlegg med bilag 1 til 14 i denne søknaden.

Om søker

Søker er Saltdal kommune.

Bakgrunn for tillatelse

Saltdal kommune vedtok i 2010 å starte utbygging av Øvre Saltdal vannverk (ØSV) som en del av et stort kommunalt vann- og avløpsprosjekt. ØSV inngår i byggetrinn tre i dette prosjektet og kommer til å erstatte 7 kommunale og private vannverk, hvor de fleste vannverkene har hatt vedvarende problemer med kapasitet og vannkvalitet. Det forventes at siste byggetrinn avsluttes ved årsskiftet 2016/2017.

Beskrivelse av området

Brønnområdet ligger på en elveavsetning på Russånes i Saltdal. Elva Russåga avgrenser brønnområdet mot vest og mot nord. Russåga renner ut i Saltdalselva ca. 260 meter øst for brønnområdet. Saltdalselva avgrenser brønnområdet mot vest. Saltdalsvassdraget ble vernet i 1993 i Verneplan for vassdrag IV.

I 1997 ble Russånes vannverk etablert, og det ble boret en grunnvannsbrønn. Det er allerede etablert et vannbehandlingsanlegg i området, samt adkomstveg frem til vannbehandlingsanlegget.

Teknisk plan

Produksjonsbrønnene

Brønn 1 ble etablert i 2006 og brønn 2 i 2007. Det er også etablert 2 peilebrønner (PB 4 og PB 5). I løpet av 2016 vil brønnene få overbygg/brønnhus plassert over borehullene. Disse skal utformes slik at taket hengsles og kan vippes opp. Brønnområdet skal inngjerdes.

Eiendomsforhold

Saltdal kommune har inngått avtale med grunneier vedrørende vannuttaket.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

Fylkesmannen i Nordland uttaler bl.a. følgende i brev datert 24.5.2016: *«Under forutsetning av kontinuerlig overvåkning av vannstanden i produksjonsbrønnene for å sikre at det ikke pumpes opp mer vann enn omsøkte uttak, og det vi pr. nå vet grunnvannsmagasinet tåler, vil neppe tiltaket få spesielle negative konsekvenser for naturverdier i området eller Saltdalsvassdraget.»*

Nordland Fylkeskommune, ved Fylkesrådet i Nordland vedtok den 24.5.2016 følgende innstilling:

1. Fylkesrådet i Nordland anbefaler at det blir gitt konsesjon til uttak av grunnvann til Øvre Saltdal vannverk.
2. Dersom det blir gitt tillatelse til omsøkte tiltak ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med Vannforkriftens § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
 - a) Undersøkelsesplikten jf. kulturminnelovens § 9 skal oppfylles gjennom det videre arbeidet med vannverket.
 - b) Tiltaket skal sikres slik at det ikke utgjør noen fare for rein på beite.

Norges geologiske undersøkelser (NGU) uttaler i brev datert 29.4.2016 at to av brønnene beskrevet i søknaden ikke er meldt inn til brønn databasen ved NGU, slik det er krav om i «Forskrift om oppgaveplikt ved brønnboring og grunnvannsundersøkelser». NGU ber om at borelogger, opplysninger om brønnutforming og stedfestingsdata for de to manglende brønnene meldes inn til NGUs Brønn database som forutsetning for konsesjon til grunnvannsuttak.

Advokat Dag Berntsen AS uttaler i brev datert 18.5.2016, på vegne av Jan Robert Molid at dersom grunnvannsuttakinget fratar hans klient de rettigheter han har til utnyttelse av vannkraft i Russåga, vil han kreve erstatning.

NVEs vurdering

I NVEs konsesjonsbehandling inngår virkningene av selve grunnvannsutttaket i forhold til kriteriene for konsesjon etter vannressursloven og plassering av brønnene. Andre forhold rundt søkers uttak av grunnvann ivaretas av andre instanser.

Hydrologiske virkninger av tiltaket

Det søkes om å ta ut grunnvann fra en akvifer i løsmasser. Det maksimale vannuttaket vil være på 9 l/s totalt fra de to brønnene (Brønn 1 og Brønn 2). Uttaket kan enten fordeles mellom brønnene eller tas ut fra den enkelte brønn. Maksimal kapasitet er 9 l/s for hver brønn. Brønn 3 (etablert i 1997) vil normalt ikke være i bruk. Hvordan vannstanden i grunnvannsmagasinet skal overvåkes er ikke beskrevet i søknaden.

Nydannelse av grunnvann skjer i hovedsak ved mating fra Russåga. I tillegg er det noe tilførsel fra direkte nedbørsinfiltrasjon, og kanskje noe tilførsel fra sprekke i fjell. Nedbørfeltet til Russåga er på 100 km². Elva renner gjennom et karstsystem (grotter), der bekker og elver renner helt eller delvis under jorda. Det er derfor ikke mulig å estimere vannføringen i elva.

Det naturlige strømningsmønsteret er i østlig retning, og utstrømming av magasinet skjer til Saltdalselva.

I søknaden står bl.a. følgende: *«Parallelle undersøkelser av temperatur og vannkvalitet i brønnene og i Russåga til ulike årstider og sterkt varierende vannføringer, har vist at vann fra brønnene ikke påvirkes av variasjoner i Russågas temperatur og vannkvalitet. Peilebrønner rundt borebrønnen viser at uttak av ønsket vannmengde kun påvirker grunnvannsspeilet nærmest brønnpunktene»*

NVE mener at uttaket av grunnvann er beskjedent sett i forhold til kapasiteten til grunnvannsmagasinet, og virkningene av vannuttaket er å anse som ubetydelig. I likhet med Fylkesmannen mener vi likevel at vannstanden i grunnvannsmagasinet må overvåkes, slik at grunnvannsmagasinet ikke belastes ut over dets tåleevne.

Verneplan for vassdrag

Saltdalsvassdraget ble i 1993 vernet i «Verneplan for vassdrag IV». Vernegrnlaget er: *«Anbefalt typevassdrag. Størrelse og beliggenhet nord for Saltfjellet. Vassdragets viktige funksjon i et visuelt attraktivt og variert landskap. Ligger mellom og delvis i nasjonalparker og landskapsvernområder. Stort naturmangfold knyttet til botanikk, vannfauna, grotter, elveløp prosessgeomorfologi. Store kulturminneverdier. Friluftsliv, reindrift og landbruk er viktig bruk.»*

I søknaden står følgende om forholdet til verneverdiene: *«I forhold til vernebestemmelsene for Saltdalsvassdraget og Russåga, skal det ikke anlegges bygg innenfor en sone på 10 meter fra vassdraget. Det er heller ikke tillatt med gravearbeider eller andre fysiske tiltak i forbindelse med eksisterende sikringstiltak langs Russåga og Saltdalselva. Kantvegetasjon skal også bevares urørt.*

Disse bestemmelsene har blitt overholdt med god margin både ved boring av grunnvannsbrønner og bygging av bygg for prosessanlegg.»

Etter NVEs vurdering virker planlagt vannuttak til å være beskjedent i forhold til kapasiteten til magasinet. Arealinngrepene ser også ut til å være relativt beskjedne. Brønnområdet ligger i et område som allerede er påvirket av inngrep, og som ikke ser ut til å ha vært sentralt for bakgrunnen av vernet.

Naturmangfold

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot relevante paragrafer i naturmangfoldloven. I NVEs vurdering av søknaden om vannuttak til drikkevann legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Virkningene på overflaten vil være minimale. Inngrep som etablering av brønner, vannledning og vei inn til brønnområdet er enten allerede utført, eller under utførelse. Etter det NVE kjenner til er det ikke behov for nye inngrep, kun fremtidig vedlikehold av eksisterende inngrep.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 4.8.2016. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Tiltaket vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt. Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Oppsummering

Søknaden gjelder uttak av grunnvann fra en akvifer i løsmasser, for å forsyne Øvre Saltdal vannverk med råvann. Saltdal kommune søker om å ta ut inntil 9 l/s (790 m³/døgn) fra to brønner.

Prøvepumping viser at grunnvannsmagasinet har kapasitet til dette. De synlige inngrepene består av to produksjonsbrønner og to peilebrønner. Virkningene på overflaten, og på elvene Russåga og Saltdalselva vil være minimale. Saltdalsvassdraget er vernet i Verneplan for vassdrag IV. NVE mener at uttaket av grunnvann ikke vil påvirke verneverdiene til vassdraget.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE mener også at kravet i vannressursloven § 35-5 om nye anlegg i vernede vassdrag er oppfylt fordi hensynet til verneverdiene ikke taler imot tiltaket. NVE gir Saltdal kommune tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av grunnvann i løsmasseavsetning med inntil 9 l/s, til å forsyne Øvre Saltdal vannverk med råvann. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten. NVE har vurdert samfunnsnyttens av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av vann til alminnelig vannforsyning ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Grunnvannsuttak

Tillatelsen gjelder et uttak på maksimalt 9 l/s. Vannuttaket kan fordeles mellom brønnene, eller tas fra en av brønnene.

Det skal installeres loggere på inntaksvannet for grunnvannsuttaget, og data for uttak av vann skal forelegges NVE på forespørsel. Logging av vannforbruk skal gjennomføres kontinuerlig.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Øvrige forhold

Hvis det skulle vise seg at uttaket av grunnvann medfører ulemper for eksisterende brønner i området skal vannuttaket reduseres, eventuelt stoppes helt. Ut over dette er slike forhold privatrettslig.

Ev. erstatning til grunneier(e) fordi grunnvannsuttaget kan medføre slike restriksjoner at det ikke kan bygges kraftverk i Russåga er privatrettslig, og må avklares med kommunen.

Vedlegg

Kart som viser brønnområdet.

